

تاریخچه موسیقی ایران

در اینجا یاد آور می شویم چون در تاریخ هنر ، موسیقی پدیده ای است همگام با گفتار و شاید پیش از این پیدایش سخن وجود داشته ما نیز با اربابه زرین ذهن در دشت گسترده و پهناور تاریخ موسیقی کشورمان به گذشته می پردازیم تا ببینیم در این مرز و بوم چه گذشته و وطن عزیزمان ایران چه مراحل پر پیچ و خمی را در این زمینه طی و پشت سر گذارده است . در طول تاریخ سیر موسیقی ایران با فراز و نشیب هایی روبه رو بوده است و اشخاصی هم با این هنر آسمانی و ظریف سر و کار داشته اند ، یا به زبانی دیگر عامل اجرا و حفظ و نگهداری آن بوده اند ، خود به علل گوناگون با نا کامیهای دست به گریبان بودند و پنجه در افکنده اند. باید گفت در آن زمان که اکثریت ممالک امروزی جهان در روی نقشه جغرافیایی حال وجود نداشته اند ، ایران سر زمینی پهناور بود که از شمال و جنوب ، مشرق و مغرب ؛ قاره های آسیا ، اروپا و افریقا را شامل می شد و این موضوع با اسناد تاریخی قابل اثبات است و نیز آثاری که باقی مانده گواه این ادعا می باشد ، در آن زمان که بسیاری از اقوام به اصطلاح متمدن امروز به قتل و راهزنی و چاول و دزدی روزگار می گذرانیدند ملت ایران دارای تمدنی با شکوه و عظیمی بود که همواره مردم و ملل ضعیفی که از طرف اقوام وحشی مورد حمله وغارت قرارداشتند، از طرف ملت ایران مورد حمایت قرارمی گرفتند. در آن زمان که بسیاری از قبایل و ملل حق و حقوقی برای زنان و دختران خود قائل نبودند ، در ایران زنان مانند مردان از حقوقی مساوی و انسانی برخوردار بودند و بالاخره در آن دوران که بسیاری از اقوام وملل بیوی از فرهنگ و علم ادب و موسیقی نبرده بودند در ایران بزرگان اهل ادب و سخن و موسیقی و شعر بسیار بودند که نام برخی از هنرمندان موسیقی ما به قرار زیر است:

باربد ، نگیسا ، سرکیس ، بامشاد ، رامتین ، فارابی ، رودکی و ابن سینا

پس از ظهور اسلام و گرویدن مردم ایران به این دین مقدس بسیاری از فرهنگ عرب نظیر : فن سپاهی گری ، کشور داری ، مستوفی گری ، شعر و شاعری ، ساختمان و موسیقی و ... شدیداً تحت تاثیر فرهنگ ایران قرار گرفت و از جمله موسیقی بود که موسیقی عرب از موسیقی ایران نشأت گرفت و ابتدا از سراسر عربستان گذشت سپس به شمال افریقا و اروپا هم راه پیدا کرد و به همین منظور موسیقی اسپانیا در اروپا از جهات بسیاری به موسیقی ما شبیه است و از طرف دیگر در حال حاضر می بینیم که موسیقی اعراب دارای الحان و نغمه هایی است که نام های ایرانی دارند مانند :

شور ، ماهور ، الاصفهان ، نوا ، زیر ، بم ، زیر افکند ، یگانه ، سه گاه ، راست و ...

که همه الهام گرفته از اقیانوس بی کران موسیقی اصیل و ملی ایران است و ساز هایی نظیر چنگ ، قانون و عود (بریط) که در این موسیقی از آن استفاده می گردد ایرانی هستند.

در زمان حکومت " مادها " در ایران ، موسیقی با ستاره شناسی همراه بوده و در زمان " هخامنشیان " سه نوع موسیقی معمول بوده است که عبارتند از " مذهبی ، رزمی و بزمی " .

یکی از دستگاه های نشاط انگیز و پر بار موسیقی ایرانی که از عهد باسان به یادگار مانده دستگاه " ماهور " و " خسروانی " است که روشنگر قدرت و عظمت این هنر ارزنده و شوق انگیز نیکان ما می

باشد ، جای بسی تعجب است که پس از آن همه تاخت و تاز و ویرانگریهای ملل بیگانه و وحشی و به یغما رفتن گنجینه های ادبی این مرز و بوم هنوز آثاری چنین پر بها و چشمگیر برای ملت ما بر جای مانده است و بر ماست که در حفظ آن بسیار بکوشیم و ثابت نماییم که تنها نسلی از اقوام روی زمین هستیم که دارای تاریخ و فرهنگ و هنر مدونی می باشیم.

منبع : مقدمه کتاب مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد اول)
نویسنده : استاد حبیب اله نصیری فر

سایت فرهنگی و هنری شهر آشوب ، پشتیبان فرهنگ و موسیقی ایرانی